

Bava Metzia (69b)

רב חמא הוה מוגר זוזי בפשיטא ביומא — **Rav Chama used to rent out zuz coins for a fee of one peshita per day.** He was careful to specify that the coins were being *rented*, not *lent*. כלו זוזי

— Eventually, **Rav Chama's money was depleted**, i.e. he lost all his money, as a punishment for violating the prohibition of *ribbis*.

מאי שניא — **He had reasoned** that renting out money for a fee is permitted, because מאי שניא — **why is it any different than** renting out an article such as a **spade**. If one is permitted to rent out a spade for a fee, one should also be permitted to rent out coins for a fee. ולא היא

— **But it is not so.** מרא הדרא בעינא — **As regards a spade, it itself is returned** to its owner when the rental period expires. וידיע פחתיה — **And furthermore, its depreciation** through wear and tear **is recognizable**. Therefore, the owner is allowed to take a rental fee. זוזי לא

— In contrast, regarding **coins, they themselves are not returned** to the original owner when the rental period expires. ולא ידיע פחתיה — **And furthermore, even if the original coins are returned intact, they suffer no recognizable depreciation.** Therefore the owner is not allowed to charge a fee for renting them out. Any fee that he charges constitutes *ribbis*.

Bava Metzia (Mishnah 75a)

— **Lend me a kor of wheat,** — הלויני כור חטין — **and I will give you back a kor after the harvest at the threshing season.** — ואני אתן לך לגורן — **But he may say to him:** — **Lend me a kor of wheat until my son comes** to unlock my own wheat,” — או עד שאמצא מפתח — **or “until I find the key.”** — והלל אוסר — **But Hillel prohibits it.** — **And similarly Hillel ruled stringently on another point and used to say:** — **A woman may not lend a loaf to her friend** to be repaid with another loaf — שתעשיה — **unless she assesses its value** at the time of the loan. — **For perhaps wheat will become more expensive,** — ונמצאו באות לידי רבית — **and as a result [the parties] will be found to have come to a violation of the laws of interest.**

Bava Metzia (Gemara 75a)

The Gemara quotes the last part of the Mishnah and elaborates on it:
 — **And similarly Hillel ruled stringently and used to say:** — **A woman may not lend, etc.** [a loaf to her friend unless she assesses its value.] — **These words represent only a minority opinion; they are only the words of Hillel.** — **But the Sages argue and say:** — **One may lend a loaf without specifying its value and one may pay back a loaf without specifying its value.**

שאלה והלואה

תוספות (בבא מציעא ס"ט): - במרא השכירות אינה בעבור הלואה שיש לו רשות להוציאה אלא נותן השכירות עבור הפחת שתפחת על ידי מלאכה אם יחזיר השוכר בעינה, אבל זווי דרב חמא היה מלוה ולצורך הוצאה השכירם לו ולא בשביל קבלת שום פחת.

שלחן ערוך (יורה דעה קעו, א) - אסור לאדם להשכיר מעותיו שיאמר לו אשכיר לך י' דינרים בדינר לחודש, והני מיילי כששוכר להוציאם אבל אם שכרם כדי להתלמד בהם או ליראות ומחזירם לו בעין מותר.

שלחן ערוך (יורה דעה קעו, ב) - כלים מותר להשכירם אפילו נותן לו רשות למכרם ולעשות בהם כל חפצו רק שלבסוף יחזיר לו כלי אחר כזה.

ט"ז (קעו, א) - [במעות] אף על פי שיחזיר אותם בעין אחר כך מכל מקום כיון שהיה לו רשות להוציאם והיה האחריות על המקבל הוה ליה כהלואה ואסור ליתן שכר דהוי כרבית, אבל בסעיף ב' בכלים אמרינן דאין השכר משום הלואה אלא משום שנפחת הכלי במה שנשתמש בו ואותו הפחת המשכיר מקבלו עליו, ומשום הכי אם הוא כלי שאין בו פחת כגון כלי כסף וזהב אסור ליטול ממנו שכר כשהוא דרך הלואה והאחריות על המקבל כמו במעות.

משנת רבית (ו, סק"ה) - השואל מכונית מחבירו מותר לו להחזיר ולהוסיף יותר דלק ממה שהשתמש משום דהוי אומדנא דמוכח שמוסיף עבור השתמשות המכונית ולא עבור הלואת הדלק.

סאה בסאה

ר"ן (בבא מציעא ס"ז): - הוא נושך מיניה מאי דלא יהיב ליה ובתר מעיקרא אזלינן שאם הלואה לו סלע בה' דינרין או סאתים חטין בשלש אף על פי שהוזלו החטין ועמדו שלש בדמי שתים איכא נשך ותרבית מדאורייתא... אבל הלואת סאה בסאה אף על פי שהוקרו החטין ועמדו בדמי שתים רבית דרבנן היא... דבתר מעיקרא אזלינן.

שלחן ערוך (יורה דעה קסב, א) - אסור ללוות סאה בסאה אפילו לא קצוב לו זמן לפירעון, וכן כל דבר חוץ ממטבע כסף היוצא בהוצאה, דשמא יתייקרו ונמצא שנותן לו יותר ממה שהלוהו אם לא שיעשו דמים שאם יתייקרו יתן לו אותם הדמים.

ברית יהודה (יז, א) - ומלשון השלחן ערוך משמע שהאיסור הוא בשעת הלואה וכן הוא לשון הגמרא (מה). אסור ללוות דינר בדינר.

דבר מועט

רש"י (בבא מציעא עה.) - שלא החמירו לדקדק באיסור סאה בסאה.

רמ"א (יורה דעה קסב, א) - יש מי שאומר דמותר ללוות ככר לחם כמטבע של כסף דמאחר דדבר מועט הוא לא קפדי בני אדם להדדי בזה.

שלחן ערוך (אורח חיים תנ, א) - ישראל שלוה ככר מחבירו קודם הפסח צריך לפורעו אחר הפסח ויש בו משום גזל אם אינו פורעו.

משנה ברורה (תנ, ב) - ומשום חשש רבית דאסור ללוות סאה בסאה ליכא בכורות משום דהחילוק הוא בדבר מועט על פי רוב ולא קפדי אינשי בזה.

שער ציון - ובחמד משה מפקפק בזה דבערב פסח חמץ בזול ויש חילוק גדול לעומת אחר הפסח עיי"ש, ונראה דמיירי כאן בלוה חמץ דבר מועט.

נתיבות שלום (עמ' קצה) - וצריך לפרשו דמיירי בכמות מועטת מאוד שהרי כל עיקר ההיתר של ככר בככר מיירי בלווה כמות מועטת ומשום שלא קפדי אינשי.